„Tengernyi könnynél többet ér egy cseppnyi tett!”

J Ó P A L Ó C O K

HÍRMONDÓ 2018. II. negyedév

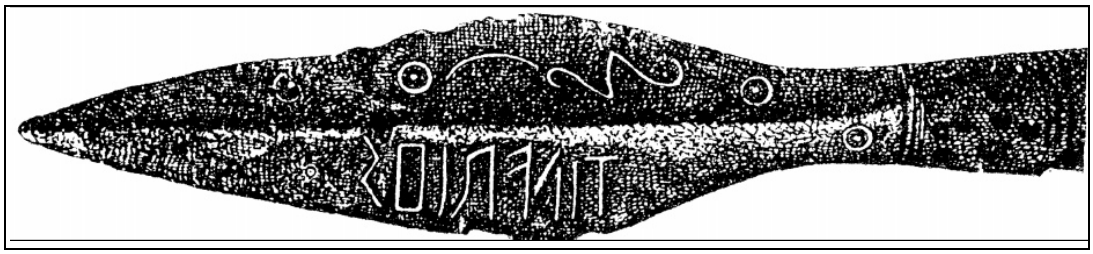

ORSZÁGOS VETÉLKEDŐ, MELYNEK CSAK NYERTESEI VANNAK

A ősi székely-magyar rovásírás *„megdönthetetlen bizonyíték arra, hogy ez az írás egyenest azzal a rendeltetéssel keletkezett, hogy a magyar nyelvet szolgálja…”* – vallotta Debreczenyi Miklós 1914-ben. Száz év múltával semmit sem vesztett időszerűségéből a gondolat, ma is kijelenthetjük ezt és hozzátehetjük még: szolgálja a magyar megmaradásunkat is. A rovásíró ugyanis nemcsak magyarul ró és olvas, hanem magyarul gondolkodik (álmodik) is…

2018-ban immár tizennegyedszer rendezte meg a felvidéki országos rovásírás-vetélkedőt és műveltségi találkozót a Palóc Társaság, az utóbbi három évben az évtizedes közösségi munkának is köszönhetően létrejött Felvidéki Rovók (FERi) hathatós segítségével. 158-an jelentkeztek a vetélkedőbe, ami három körzeti döntő megszervezését tette újból szükségessé. Ezek **Füleken** a gimnázium épületében, **Ipolyszalkán** az általános iskolában és **Pozsonyeperjesen** ugyancsak az iskola

Fülek – dolgoznak a diákok

Ipolyszalka

épületében zajlottak. A vetélkedő diákok négy korosztályban adtak számot tudásukról: A korosztályúak az alsó tagozatosak, B korosztályóak az V-VI. évfolyamba járók, C korosztályba

tartoznak a VII. és VIII. osztályos tanulók, míg a D korosztályt a kilencedikesek és a középiskolások töltötték meg.

Az idei szöveges feladatok – akárcsak az előző években – most is kapcsolódtak valamely fontos időszerű nemzeti évfordulóhoz. A körzeti döntőkben az A és B korosztályúak Mátyás királlyal kapcsolatos szövegekkel dolgoztak, a C és a D korosztályosok pedig az 1938-as visszacsatolás 80. évfordulójával találkoztak. A döntőben maradt az A, B korosztálynak a Mátyás-évforduló, a C-seknek és a D-seknek a felvidéki magyarok kitelepítése és a lakosságcsere évfordulójával kapcsolatos szöveggel kellett megbirkózniuk. A feladatokat PaedDr. Salgó Gabriella és PaedDr. Patassy Sándor dolgozta ki.

Az országos döntő helyszíne ezúttal a varázslatos hangulatú medvesalji VÖLGY lett, amelyet nem is oly régen még Baranta Völgyként ismerhettünk meg. A ma még nem mindenben megfelelő helyszín (épületek, berendezések, eszközök stb. hiánya) ígéretes jövőt érhet meg, amelyben a természet, az ember, a hagyomány és az alkotás egymásra találhat s egy szebb, magyar jövőt vetít elénk.

Az országos döntő feladatai öt részből álltak: hangos olvasás, átírás latin betűkről rovásjelekre, átírás rovásbetűs szövegről latin betűsre, magyarítás és rovásemlékek felismerése. Mindezt 50 perc alatt kellett teljesíteni. A felkészítő és értékelő tanárok, akik tanítványaikat elkísérték, örömmel állapították meg, hogy a tanulók dolgozataikban nagyon kevés hibát ejtettek, a perc tört része döntött egyik vagy másik vetélkedő javára, összességében kijelenthető, hogy magas szinten ismerik a diákok ezt az ősi magyar műveltségről tanúskodó művelődési ágat. A szervezőknek, tanároknak hála, az „**ősi tudás**” meghonosodik fiataljainkban, gyökeret ereszt az ifjúság tudatában, lelkében.

A dolgozatok értékelése alatt a diáksereg többek között házitésztát gyúrhatott, együtt énekelhetett az almágyi citerazenekarral és birtokba vehette a Völgyet. „A HAZÁÉRT MINDHALÁLIG HŰ HŐSÖK” kapuján belépve őseink a hőseink: Emese, Hunor és Magor, Atilla és Árpád, Koppány, Szent László, Mátyás…

szelleme és faszobra (Kopecsni Gábor alkotásai) uralja a tájat és vigyázza a jövőt. A kapuig emelkedő felvezető ösvényen biztatásként, erősítőként egy-egy gyöngyszem-gondolat bátorít a megkezdett út folytatására: **„Aki az Ősöket követi, annak a hagyomány felelősség!”, „Hazádnak rendületlenül légy híve óh Magyar!”, „Az őseink hagyatéka bennünk éljen tovább!” , „Az Ősök sarjai mi vagyunk! Miénk a felelősség a jelenért és a jövőért! Lépjünk ki az elvakított tudat homályából, emlékezzünk őseinkre és tegyük szebbé a szeretett Hazánkat!” … Üdvözítő emlék!**

Mindent összevetve megállapíthatjuk, hogy igaz az, ami a vetélkedőre szóló felhívásban olvasható: „Az országos rovásírás-vetélkedőn a résztvevő diák gyarapodik tudásban, gazdagodik tapasztalatokban, remélhetően élményekben részesül, ezért a rovásírás-vetélkedőnek csak nyertesei lehetnek. Önmagában ez a vetélkedő nem cél,
csak keret ahhoz, hogy a felvidéki magyar kis és nagy diákok megismerjék sorstársaikat, barátságok szövődjenek köztük ősi műveltségünk ékes bizonyítéka, a magyar rovásírás által.“

A díjazottak (minden korosztály első három helyezettje) honlapunkon található. Külön elismerésben részesült továbbá Csúr Karolina, aki idén pontosan 14. éve sikeres résztvevője a rovásírás-vetélkedőknek. Kitartása példaértékű!

A díjakat adományozó szervezetek és személyek is köszönetet érdemelnek: Rákóczi Szövetség, MIRA Office Zselíz, Fenyő-Bútor Balassagyarmat, Regélő szerkesztősége, Friedrich Klára rovásíráskutató, szakíró, Soós József Tulipánműhely, Varga Ákos szappanfőzőmester, Mede Ferenc házigazda.

(*A címlapon a komáromi lándzsavég és az énlakai kazetta képe*)

A rovásírás jövője az ő kezükben van..

Rovásírás határok nélkül

Gőzerővel zajlik a világ újrafelosztása, népességcseréje. Ezt a döbbenetes erejű kihívást csak azok a népek élik túl, amelyek biztos alapokon állva, erős nemzeti tudattal és valós múlttal rendelkeznek. A magyarság számára ezt az alapot a rovásírás jelenti, amelynek immár két évtizedes hagyományos vetélkedője túlterjeszkedett a trianoni határokon. Ezt az ősi hagyatékot nemcsak évszázadokkal ezelőtt, hanem napjainkban is szeretnék hamis elméletekkel kicsavarni a magyarság kezéből, és ezzel védtelenné tenni a mind újabb kihívásokkal szemben. Támadói szerencsére nincsenek könnyű helyzetben. Amikor Forrai Sándor munkássága a világszerte élő magyarok támogatásával 2013-ban Magyar Örökség- díjat kapott, valamint régi betűink

bekerültek a világ írásait összegző UNICODE rendszerbe, a rovásírást már nem lehetett egy kézlegyintéssel félresöpörni.

Friedrich Klára tanár, rovásírás-kutató megismétli több évtizede hangoztatott megállapítását:– *A székely-magyar rovásírás nyelvünkkel együtt fejlődött, mert minden hangunkra van benne betű, ezért mondhatjuk, hogy nem vettük át senkitől. Amikor a X–XI. században erről át kellett térnünk a latin betűs írásra, abban 13 hangunkra nem volt jel, a ty, gy, ny, ly, zs, zs, cs, k, j, á, é, ö, ü betűkre. Ennek következtében alkalmatlan volt szép magyar nyelvünk lejegyzésére, és írásbeliségünket erősen visszavetette, megcsonkította. Ezzel sajnos még az akadémiai tudomány nyelvészei sincsenek tisztában, ezért nem becsülik rovásírásunkat*. A Forrai Sándor Rovásíró Kör által 2000-ben indított, határokon átívelő Kárpát-medencei Rovásírásversenyek és Műveltségi Találkozók Magyarország mellett felölelik a Trianonban elcsatolt területek magyarságát is. Az évenkénti rendezvény növekvő népszerűségét jelzi, hogy idővel még Németországból is volt cserkész résztvevője. Az elcsatolt területek legjobbjai saját versenyeikből kerültek ki, tanáraikkal együtt a budapesti, majd a pécsi összmagyar döntőn személyesen találkoztak, kötöttek barátságokat.

Erdély-Partiumban *A Csodaszarvas nyomában* elnevezéssel 2018-ban a Romániai Magyar Cserkészszövetség tizedik alkalommal szervezte saját versenyét a Válaszúti Általános Iskolában. Az eredményhirdetést mindenütt kulturális és ismeretterjesztő műsorok előzték meg, utóbbi részeként a versenyzők megtekintették a helyi Bánffy-kastélyt, Wass Albert szülőhelyét. A négy korcsoportban indult résztvevők számára a
feladatokat részben Zomoráné Cseh Márta oktató készítette. Szerencsésnek tartja, hogy a magyar állami alaptanterv lehetővé teszi a rovásírás választott tantárgyként történő oktatását. Ennek betűit Forrai Sándor hiteles, régi rovásemlékekből állította össze. A tárgyat főleg azok a diákok veszik fel, akik más tantárgyakat is szorgalmasan tanulnak. A rovásírásban sikeresek később maguk is értékelőként, majd szakmai szervezőként vesznek részt a találkozókon.

– *A számítógépek világában mindenképpen szükség van a rovásbetűk, szövegek kézzel írására, mert ez hatással van a tanulók szépérzékére. Az élet minden területén hasznát veszik annak a tudásnak, amit sehol máshol nem szerezhetnek meg, csak a rovásórákon* – beszél tapasztalatairól Zomoráné Cseh Márta. Elmondása szerint a versenyek szervezéséhez, díjazásához a magyar kormánytól és a Communitas Alapítványtól kapnak támogatást. A román hatóságok csak azóta figyelnek a rovásírásra – sőt, dák hagyaték címén már maguknak tulajdonítják –, amióta a magyarság körében nőni kezdett iránta az érdeklődés.– *Félő, hogy ősi román írásként bevezethetik az iskolákba, ha a magyar oktatásért felelős intézmények határon belül és kívül nem tesznek sürgős lépéseket* – jelzi aggodalmait az erdélyi kutató. Meggyőződése, hogy a magyarság jövője elképzelhetetlen rovásírás nélkül, mert mint mondja, a nemzetet évezredeken keresztül, minden történelmi csapás közepette életben tartotta. Kiszely Istvánt is idézi: „*A mélységből egyetlen erő emelheti fel a népet; a nemzetség összelleme.*”

A Felvidéken Z. Urbán Aladár szervezi az ŐSI TUDÁS – Felvidéki Országos Rovásírás-vetélkedő és Műveltségi Találkozókat. A nagy távolságok miatt Fülek, Ipolyszalka és Pozsonyeperjes településeken tartottak elődöntőket. Köszöntőjében jelezte, hogy a vetélkedő nem cél, csak keret ahhoz, hogy a felvidéki magyar diákok megismerjék sorstársaikat, barátságok szövődjenek ősi műveltségünk bizonyítéka, a magyar rovásírás által.
Az idei feladatokat a Mátyás király emlékévhez és a felvidéki magyarságot 1938–48 között ért sorsdöntő évfordulók eseményeihez kapcsolták. Ezeket dr. Patassy Sándor és dr. Salgó Gabriella tanárok állították össze. A tanárnő, aki a rovásíráshoz kapcsolódó szakmai ismeretekből diplomázott, saját tapasztalatai alapján állítja, hogy az ősi írás az egész Kárpát-medencében elterjeszthető, ha azt Forrai szellemiségének követői szervezik. Tapasztalata, hogy a rovásírásban jártas tanulók iskolai tanulmányi eredményei jobbak társaikénál, és maga is sikerrel oktatott ily módon írás-olvasási nehézségekkel küzdő

gyermekeket. Nem kevésbé fontos, hogy a Felvidéken önbizalom-erősítő hatása van a magyarság körében, ha tudják, hogy bizonyítható tények alapján a világ legősibb írását

használják. A kézzel írás fontosságát erősíti.– Még a számítógépek világában is szükséges a rovásbetűk, szövegek kézzel történő írása, ezt kutatások bizonyítják. Agyunk működésében is szerepet játszó funkciókra, továbbá a személyiségfejlődéshez elengedhetetlen tényezőkre lenne kedvezőtlen hatással a kézírás elhagyása. Élményei közül kiemeli, hogy tanítványai gyorsabban leírták nevüket magyar rovásbetűkkel, mint latinnal. Állami támogatásra a Felvidéken nemigen számíthatnak, inkább – Z. Urbán Aladárnak köszönhetően – főleg egyéni adakozókra.– *Amíg élnek környezetünkben tettre kész, igaz magyar emberek, nincs miért aggódnunk, és éppen ezért elképzelhetetlen a magyarság jövője rovásírás nélkül* – fejezi ki meggyőződését Salgó Gabriella.

Mindehhez Patassy Sándor annyit tesz hozzá: diákjaik a tollbamondások során kevesebb hibát ejtenek, mivel a rovásírás tanulása közben jobban figyelnek a betűk írására, ami visszatükröződik a latin betűs írásnál is. Emellett a kézírással, tehát finommozgással végzett tevékenység visszahat az agyműködésre is, ezáltal általánosságban javul a figyelem, a fegyelem, a szépérzék, az összpontosítási és alkotókészség. Ő is tapasztalta, hogy az ősi írást ismerő tanulók szívesen térnek vissza mint felkészítők, szakköri vezetők, ami más tantárgyak esetében nem jellemző. Bár még nem tananyag, szakkörvezetői sokkal nagyobb odaadással végzik feladatukat, mint más tantárgyak esetében, az átadott tudás sokkal személyesebb.

– *Egy magyar tannyelvű iskolába járó, de nem magyar nemzetiségű diák a rovásírásszakkörben tanultak hatására nem csupán a nevét kezdte magyarul írva használni, hanem önmagát is büszkén, magyarként határozta meg, magyar nemzeti színekkel díszítette saját használati tárgyait* – említi egyik különleges élményét Patassy Sándor, majd figyelemre méltó gondolattal egészíti ki mindezt a magyarság jövőjével kapcsolatban. – *Trianon után a rovásírás birtoklevélként is szolgál Kárpát-medencei ősiségünket bizonyítva, ezért szorgalmazom a rovásírás mellett a régi, szkíta-hun írás megnevezés használatát is, ami egyértelműen jelzi a történelmi folytonosságot. A latin nyelvű mondás tökéletesen találó a rovásírásra: Extra Hungarorum non est vita, si est vita, non est ita (Magyarországon kívül nincs élet, ha van is élet, az nem olyan).*

A részben Friedrich Klára által szervezett Kárpát-medencei rovásírásversenyek tizenegy évig Budapest XVI. kerületében zajlottak, a Móra Ferenc Általános Iskolában. Ezeket – és az egyszer Pécsen tartott döntőt – váltották fel a már említett önálló, határon túli rendezvények. A korábbi, államhatárokkal szétszabdalt ország tanulói már több esetben olyan településekre mennek a versenyek résztvevőiként, amelyek akár a határ túloldalán vannak. A rovásírók körében tehát leomlottak a határok, ezzel nagy lépés történt a tudásalapú nemzetegyesítés területén.

(*Szaklács Gábor írása a Demokrata c. hetilapban jelent meg*)

A magyar nép valódi történetének hirdetője

Badiny Jós Ferenc *magyarságtudós, sumerológus professzor emlékének ápolása végett születésének 109. évfordulóján tisztelői az idén is találkoztak Losoncon.*

A megemlékezés a Csemadok Losonci Alapszervezetének női énekkara műsorával kezdődött. Évről évre szép kórusdalokkal örvendeztetik ők meg hallgatóságukat, megbecsülést szerezve a szorgos munkának, sikert a közösségnek, mely akármilyen kis létszámú is, kedves percekkel ajándékozza meg az ünnepség résztvevőit. A szervezet elnöke, Demecs Andrea Sajó Sándor Magyar kereszt c. versét mondta el.

A magyar nép valódi történetének hirdetőjére a Palóc Társaság elnöke, Z. Urbán Aladár emlékezett. Hangsúlyozta, hogy ellenszélben kell minden évben megtartani az emlékezést, mely kijár annak az embernek, aki fáradhatatlanul gyűjtötte a világ könyvtáraiban, levéltáraiban a magyarok őstörténetéről, eredetéről fellelhető és kutatásra engedélyezett anyagokat. Azon kevés tudósok egyike volt, akiket igyekeztek és igyekeznek a hitelességüktől megfosztani a hivatalos magyar tudóskörök. Badiny Jós Ferenc alázattal tudta szolgálni hazáját, a magyarságot, a tudományt, ugyanakkor elismerte mások kutatási eredményeit is. A magyarságtudós meggyőződéssel vallotta, hogy a magyar nép nem jött jött sehonnan, mindig is a Kárpát-medence volt otthona, ha kisebb-nagyobb csoportok el is vándoroltak innen az évezredek alatt, évezredek múltán vissza is tértek onnan Álmos és Árpád vezérletével.

Szabó Judit Imre Kálmánékkal

Medvácz Lajos középen

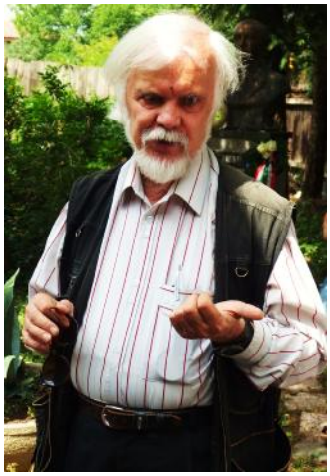

Böszörményi István

A koszorúzást követően – melynek során Kálmán Imre a feleségével és a professzor életének utolsó éveiben őt segítő Szabó Judittal, Balassagyarmat küldöttsége élén Medvácz Lajos polgármesterrel, a Csemadok Losonci ASZ és a Palóc Társaság helyezték el a megemlékezés virágait – Böszörményi István nyugalmazott gimnáziumi tanár, néprajzgyűjtő és helytörténész vezetésével Badiny Jós Ferenc szülőhelyére, Gácsra (Halič) látogattak az emlékezők. Gácson semmi sem emlékeztet ugyan neves fiára, mégis igen tanulságos sétán ismerkedhettek meg a település hajdan volt

Böszörményi István

jelentőségével és mai üzemelt ugyanis posztógyára, amely látta el termékével, volt felújított állapotban fogadja pénzes vendégeit Csontváry Kosztka Gácshoz, hiszen itt volt képet is, persze az ő módon elismerve művészi hiszen szlovák nyelvű oszlopon kell osztoznia a szlovák írónő emléktáblájával (egy óriásnak egy törpével).

nevezetességeivel. Itt Magyarország első elsősorban a hadsereget sóhivatala és ma kastélyszállóként) a Forgáchok kastélya. Tivadar is kötődik gyógyszerész és festett emléke sincs méltó nagyságához képest, emléktáblájának egy Gácson született

&

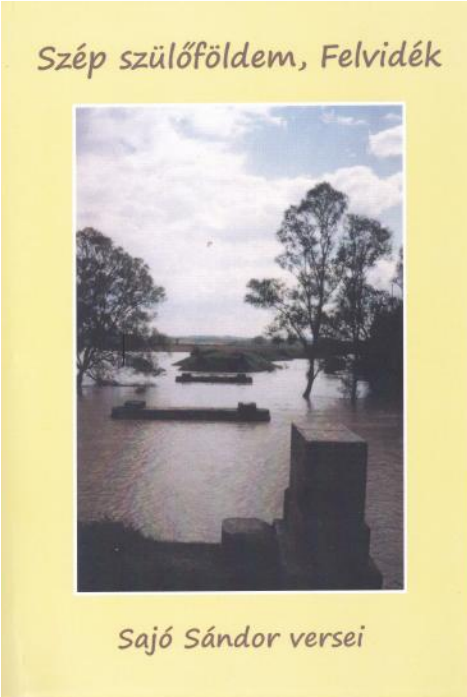

S a j ó S á n d o r E m l é k é v

A BIRO familiy Nyomda és Könyvkiadó gondozásában megjelent a Sajó Sándor életében kiadott verskötetekben közölt költeményeket tartalmazó kötet. Az ugyanezzel a címmel 2012-ben a Palóc Társasági Könyvek sorozat 5. köteteként napvilágot látott könyvnek ez a második, javított változata. Sikerült benne kiküszöbölni az előzőben előforduló gépelési hibákat. Címoldalán a napjainkban is országhatárt jelölő megáradt Ipoly képe látható Szécsénykovácsinál, s az Ipolyon a háborúban lebombázott Ipolyhíd csonka pillérei intenek:
amit fondorlat és hatalmi erő megsemmisít (a két partot összekötő híd), azt a víz összemossa, visszafoglalja mint összetartozót (népet, területet). A könyv rendelésre kapható utánvéttel vagy személyes átvétellel.

MAGYAR EMLÉKEK NYOMÁBAN

Honszerető barangolásunk sorában az idei a Kárpáthazán túlra, Csehországba vitt bennünket. Cseh- és Morvaország a régmúltban, akárcsak a Felvidék Észak-Magyarországon, majd 500 évig szerves része volt az Osztrák-Magyar Monarchiának, ennek a közép-európai nagy birodalomnak. Ily módon nagyon sok magyar emlékű történelmi helyszín: vár, kastély, templom, város és község várt ránk, akik e magyar emlékek nyomába eredtünk Csehországba.

Elsőként az „Európa kertje” néven is emlegetett Lednicére érkeztünk, melynek valóban meseszép a neogótikus kastélya és óriási angol parkja. Jó volt sétálni a százados fák közötti sétányon, gyönyörködni a tarka virágok pompás látványában, noha semmit sem fedeztünk fel, mi magyar emlék lenne itt.

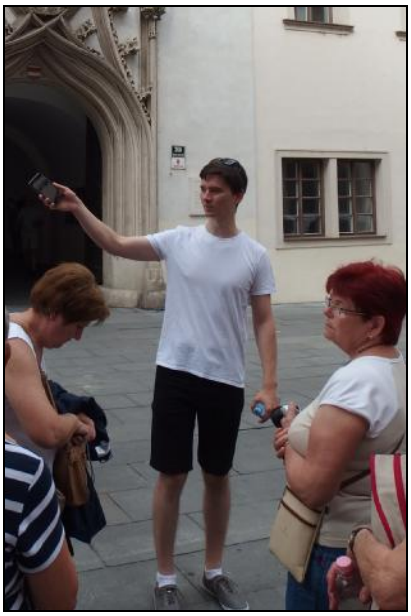
Szabó Gergely

Kazinczy emléktáblája

A Sz. Jakab templomban

Tovább is álltunk, hogy második megállónkon, Brünnben, már találkozhassunk magyar emlékkel. Túlontúl jól sikerült ez a vágyunk, hiszen Szabó Gergely személyében olyan fiatalember szegődött mellénk másnap, aki itt szerzett diplomát, talált képzettségének megfelelő és megélhetését biztosító munkát, s akadt a Cseh és Morvaországi Magyarok Szövetsége helyi szervezetére, melynek lelkes tagjaként vállalta, hogy bemutatja nekünk a morva fővárost, szeretett városát. Ballagva a Petrov dombon álló Szent Péter és Pál katedrális felé épületekről, templomokról, tornyokról, szökőkútról, tér alatti alagutakról, a hozzájuk fűződő tudnivalókról és legendákról, igen, legendákról is mesélt, vagyis kötötte le figyelmünket. Remek volt!

Brünnben raboskodott Kazinczy Ferenc, az ún. nyelvújítási mozgalom vezetője, mielőtt Kufstein várába szállították volna. Itt, a spilberki várban, hová lassan felbaktattunk az iránta való tiszteletünk okán. Közben azon gondolkodtunk, hogy miért is lett rabságra ítélt polgára a Habsburg birodalomnak? Mert tagja lett a Reformátorok Titkos Társaságának, vagyis a jakobinus mozgalomnak, mely nem volt mondható éppen a Habsburgok támogatójának… Kazinczy érdemei közé szokták sorolni, hogy több mint tízezer szóval gazdagította a magyar nyelvet új szavak képzésével, régiek, elavult vagy tájszavak felelevenítésével, bevitelével a köznyelvbe, idegen szavak magyarosításával. Emléktáblája alatt elszáradt és friss virágkoszorúk vallanak arról, hogy fejet hajtanak itt emléke előtt a Brünnbe látogató magyarok. Ezt tettük mi is.

A várból egyenesen a Morva-karszt felé vettük az irányt. A vidékén kb. ezerszáz barlang ismert. Hihetetlenül sok, de ez olvasható a vidékről. A Macocha-szakadék, a legördülés a felvonón, a kisvonatozás avagy a lejtőn sétafikálás a szemerkélő esőben a Katarina-barlang felé és maga a barlangi lépcsőzés és látványsokk – csak egy csepp élmény a tengersokból.

Jindrichuv Hradecban

A rajovi magyar katonák nyughelyén

Kalandos utazás (útlezárás, elterelés, forgalmi dugó) után értünk a városba, Jindrichuv Hradecba, ahol annak idején II. Rákóczi Ferenc a jezsuita gimnázium diákja volt 1688 és 90 között. A későbbi nagyságos fejedelem életútjának ismerői ne tudnák, hogy nem önként és boldogan került ide szülei akaratából, hanem mert a Habsburgok elszakítva édesanyjától, Munkács várának hős védőjétől, Zrínyi Ilonától, az ifjúból hatalmas vagyona megszerzése végett belőle Habsburg-hű alattvalót akartak nevelni. Vagyis azt várták el az itt tanító jezsuita atyáktól, hogy idegenítsék el Ferikét magyar nemzetétől… Képzelhetjük, milyen nagy volt a csalódásuk, mikor kiderült, hogy diákjukban magyar szív dobog… A volt jezsuita gimnázium épületén, amely pár percre található a Vajgar-tó partján fekvő város központi szép terétől s mely mostanság a Fényképészeti és Modern Képalkotások Múzeuma, ott látható a bejárati kapu mellett a szerény emléktábla. Kerestük, megtaláltuk, verset mondtunk, koszorúnkkal is ékesítettük. A jól sikerült eseményt megérdemelt kávézás, fagylaltnyalás követett…

České Budejovice sörgyárában több mint 700 éve készítik a sört, ma is az eredeti recept szerint és a legjobb hazai, azaz cseh nyersanyagok felhasználásával. Ezt már a látogató központban tudtuk meg, ahol narancsszínű mellénybe bújtattak bennünket, mielőtt megtekintettek velünk egy kisfilmet a gyár és a sör történetéről, majd pedig végig bámulhattuk, a korszerű gépsorokon miként sorakoznak, tolongnak, rendeződnek rendbe, a töltésre váró és töltött üvegek, hogyan végzik betáplált dolgukat az emberi munkát helyettesítő Gépszerkentyűk fáradhatatlanul. Azért két-három Ember is feltűnt időnként az üvegcsörömpöléses, zajos üzemben… Ennyi zaj és látvány után jólesett és a legjobb fejlemény az volt, hogy megkóstoltatták velünk, mi van az óriási fémtartályokban, mi kerül a sörös üvegekbe: SÖR!

Hlubokán is várt minket egy gyöngyszem, pontosabban egy kastély. Az angliai windsori kastély mintájára átalakított neogótikus épület a Schwarzenberg család birtoka volt az utolsó Schwarzenbergig, aki 1939-ben a nácik elől menekült el és nem tért többé vissza. Azóta állami tulajdonban van, és turisták hada keresi fel (még hétfői nyitvatartási szünnapon is, ahogy mi).

A Moldva mente Rájov nevű falujában, mely ma Zlatá Koruna része, egy olyan temetőbe léptünk be, melyben magyar katonák nyugszanak. A II. világháború végén a cseh ellenállás oldalán nemcsak csehek vettek részt a németellenes harcokban, hanem voltak Rájovba került olyan magyar katonák is, akiket a cseh ellenállásban való részvételük miatt a németek agyonlőttek május 5-én. Ma szépen gondozott része a temetőnek az az emlékmű, melynél mi is kegyelettel emlékeztünk az áldozatokra, a nagyobb részben huszas éveikben járó öt magyar katonára, akik nem hazai földben pihennek, de akiknek emlékét és életáldozatát tisztelik és megbecsülik a csehek is. Ezt tettük mi is, amikor versekkel és koszorúnkkal emlékeztük rájuk.

Nekünk magyaroknak a Tisza, a cseheknek a Vltava, vagyis nyelvünkön a Moldva a legcsehebb folyó (s teljes hosszában, 430 km-en cseh területen folyik). Ott, ahol nagyjából észak felé fordul a medre, fekszik Český Krumlov. A gyönyörűen megvilágított vára, mely a prágai vár után a második legnagyobb az országban, templomai, hangulatos utcácskái, melyek szinte vendéglőkkel, teraszokkal, vendégházakkal, vendégcsalogató boltokkal vannak teletűzdelve elbűvölnek mindenkit. Mi sem vagyunk kivételek!

A pompás színekben tündöklő várát a 13. században kezdték építeni a kősziklára, s három századon át volt a Rosenbergeké (1302-1601), mint általában a várak, a krumlovi is többször cserélt gazdát, míg a II. világháború végéig a Schwarzenbergeké nem lett.

Látszólag itt sincs egy fia magyar emlék sem. Hát akkor miért kerestük fel mégis? – tehetjük fel a kérdést. Gyönyörködhetünk a múlt emlékeiben – várban, kastélyban, templomban, hídban persze. A legendák, mondák, mesék és igaz történetek teszik szebbé, hűbbé, igazabbá a múltat. Az igazság viszont kegyetlen dolgokra is ráirányítja a figyelmünket. Például arra, hogy a Český Krumlov-iakkal is megtörtént, ami velünk, magyarokkal 1945 után: a kitelepítés. Velünk, mert magyarok voltunk, velük, mert németek voltak. Tehát van itt is valami, ami magyar emlékezetünkben rögzült s ki nem törölhető onnan, ellenben együttérzés is lakozik bennünk… A városlakó lakosok nyelve ma cseh, kétséget kizáróan. A városba egy vagy több éjszakára érkező vendégeké – ők a turisták – vegyes: német, angol, főleg pedig ázsiai… Az épületek, amelyek a települést jellemzik, amelyek vendégcsalogatóak, amelyek csodába ejtenek németet, angolt, magyart, arabot vagy ázsiait, amelyek századokat átvészeltek: régiek, a Régiek! Az eltörölhetetlen MÚLT emlékei!

Kis falvak, tanyák, a Sumavába hajló mezők, erdők között elsőrendű utakon igyekszünk Holašovicére. Kis falu, de igazi gyöngyszem a cseh tájban! Mindössze 120 épülete van, 140-en lakják összesen, de 23 háza műemléki védelem alatt áll. Mintha az erdélyi Torockóba csöppentünk volna. A megyeszékhely České Budejovice közelsége (15 km) sem ártott eddig szépségének, bájának, csendjének, nem csoda, hogy a Világörökség része. Sétálunk a stukkódíszítéses parasztlakóházak előtt, köztük nagy tér nyújtózkodik virágzó hársfákkal díszítve, gondozott gyeppel, pici tavacska, partján faszobrok, padok. Jólesik egy pár perces pihenés a lócák egyikén.

Messze földön híres sörgyára vonzott Plzeňbe, Nyugat-Csehország központjába. A Pilsner Urquell világhírű! A világ első számú söreként tartják számon! Hát csak meg állnunk, csak be kell térni ide is, ahol az első üveg sört 1842. október 5-én főzték itt alsóerjesztéssel, ami Jozef Gröllnek, ennek a találékony és kísérletező kedvű sörfőző mesternek köszönhető. Szemünket tekintélyes víztornyára vetjük, a korszerű bemutatóteremben rövidfilmet nézünk meg a sörfőzés történetéről, a mesterről és számos követőjéről. Nem jártuk végig a 9 km hosszú hatalmas pincéjét, de így is volt mit elraktározni emlékezetünkben (csarnokok, komló, árpa, hatalmas fakádak, tetején a fehér sörhab stb.). Főleg pedig a sörivás…

Sörivás Plzeňben

Séta Holašovicében

A zerge Karlovy Varyban

Arany János padja

Minket magyarokat Arany János emlékének lábnyoma vonzott Karlovy Varyba elsősorban. A XIX. század nagy magyar költője hét nyarat töltött itt, hogy epebántalmait enyhítsék a gyógyvizek. A „kolonádán” sétálva, ahogyan a sétáló utcát nevezik, pompás épületek, szállodák, éttermek, ékszer-, édesség- és zöldségboltok látványa csábít megállásra, de ellenállunk. Csakhamar feltűnik szemünk előtt a Zámecký vrch nevű utca, melynek 4-es számú épülete falán 1957 óta őrzi emléktábla Arany János itteni emlékét. Itt állunk meg, hogy emlékezzünk és koszorúnkat az emléktáblára helyezzük. Tovább indulunk, hogy a város jelképét, a kősziklán álló zergét lássuk, onnan tekintsünk le a város mesébe illő pazar épületsorára. Sikerült! Akkor még egy cél lebeg előttünk. Az erdei sétányon kaptatunk egyre feljebb, észrevétlenül érünk egy kis tisztásra, sétautak találkozásához. Lám, itt áll előttünk az Ecce Homo kápolna! Ha itt áll az Ecce Homo, akkor itt kell lennie Arany padjának is! És tessék! Itt van Arany padja is! Micsoda öröm: megtaláltuk! Rajta olvasható:

„**E helyt feledve bút, feledve bánatot, pihenj!**
S míg egy sóhajt hazádba nem repítsz, tovább ne menj!”

Megfogattuk, leültünk a padra és sóhajt is küldtünk – nem is egyet, haza…

Estefelé értünk Prágába. A Moldva folyón veszteglő hajószállón pihentük ki eddigi fáradalmainkat és gyűjtöttünk erőt a cseh főváros meghódítására. Könnyű dolgunk akadt, hiszen Balla Lajos mérnök személyében igazi vezetőre találtunk. A mérnök úr a diplomáciai szolgálatban eltöltött évei után nyugdíjasan a Prágába érkező magyar csoportoknak mesél a városról, történetéről, érdekességeket, adomákat mond, minden kérdésre tudja a választ. Ha mindeközben elfáradna, kisegíti őt dr. Soós Ernő, aki mesét, viccet nem egyet mond, ami az érdeklődést fenntartja, színesíti.

A motoli temetőben gróf Esterházy János emléke előtt tisztelegve

Elsőként gróf Esterházy János hamvainak helyét kerestük fel velük a Motol városrész temetőjében, ahol a prágai magyarok minden év március 8-án Magyarországról és a Felvidékről érkezett tisztelőkkel közösen kegyelettel emlékeznek a mártír grófra. Ezt tettük mi is, amikor körbeálltuk az emlékművet, elhelyeztük a kegyelet koszorúját Esterházy János emléktáblájára s elénekeltük himnuszunkat.

A Szent Henrik és Kunigunda tiszteletére szentelt belvárosi templomban 2017 óta a palócföldi Csábról származó Balga Zoltán plébános úr celebrálja vasárnaponként a magyar misét, de a prágai magyarok társaséletét, a fiatalok nevelését is szolgálja hittel, kedvvel, reménnyel és tegyük hozzá: hozzáértéssel. Ő fogadott minket a plébánián, kisfilmen is bemutatva eddigi rövid szolgálata dús eseményeit, könyveivel, melyeket érdeklődéssel vettünk a kezünkbe, no meg a finomságokat is a megrakott asztalról...

A prágai Magyar Intézetben Gál Attila kulturális referens fogadott, aki végigvezetett az intézményen, bemutatva a könyvtárszobát, a kiállítástermet, a színháztermet, a foglalkozások szobáit s megtudtuk azt is, hogy heti rendszerességgel térnek be ide cseh felnőttek, akik magyarul tanulnak s térnek be gyerekek, akik játékos módon ismerkednek a magyar nyelvvel, népdallal, tánccal…

A prágai magyar plébánián

A Kisoldal Rákóczi-emléktáblája

Meghívásunk volt a Lengyel Nagykövetségre is, ahol a V4-ek rendezvényén töltöttük be a „közönség” szerepét. Fizetségünk egy pohár bor volt… A napot a Kisoldal főterén fejeztük be, a szintén volt jezsuita épület falán arra emlékeztet az emléktábla, hogy II. Rákóczi Ferenc 1690 és 92 között szálláshelye volt benne a fiatal Rákóczinak.

Prága sok-sok látnivalója közül az Óváros tér forgatagos zsivaja fölülmúlta minden elképzelásünket, a Károly hídon elvegyültünk a hullámzó tömegben, ahol itt is, ott is művészpalánták kínálták képeiket, zenészek húzták a talpalávalót, játszottak régi slágereket, végül a Hradzsin, ahol a prágai vár sok csodája várt. A Moldva akkor s bizonyára azóta is oly szelíden, simán ballagott és ballag a medrében.

Tóth Elemér

Csak az hal meg...

Urbán Aladárnak

Itt élek közel nyolcvan éve.
Kínlódva bár, de mégis büszkén.
Szánakozva javaink üszkén,
mindünknek jobb sorsot remélve.

Jóllehet megtépett az élet.
Hozott tengernyi bajt és gondot.
Rendre beteg szívemre rontott,
minden napom zokogott, vérzett.

Nem adtam fel! Örökös harcban
raktam az idő tornyát égig.
Hogy akik halálom remélik,
bégetésük ne fogjon rajtam.

Porcelánboltban durva kövek
mindahány. Nincs nevük, arcuk.
Kacagom törtető csapatjuk:
a nagy semmin mennyit ötölnek!

Hiába a csilláros termek?!
Ti vagytok a győzők s a túszok!
Mind az elmúlás taván úsztok.
Mert az hal meg, kit elfelednek!

Csak az hal meg, kit elfelednek!

(Előző számunkban ígértük, hogy Tóth Elemérnek a helyhiány miatt kimaradt versét a következő számunkban közöljük. Megtörtént.)

V. Palóc Világtalálkozó

Cserháthaláp, 2018. augusztus 3-5.

Az ötödik palóc világtalálkozó részletes, műsorban, látványban, élményben gazdag három napjáról ezen a világhálós elérhetőségen értesülhetünk: (www.palocvilagtalalkozo.hu/szeder-fabian-dij/

VILÁG PALÓCAI EGYBE GYŰLJETEK!

De ha egyéb teendőitek fogva tartanak és hozzánk igyekezni nem tudtok, csináljatok ekkor lakhelyeteken palóc ételt és napot, este tüzet rakjatok, hogy ez időben lelkeink határtalanul együtt lehessenek, ünnepelhessenek, palóc öntudatban erősödjenek! Kérjétek meg egyházaitok papjait, hogy 5-én, vasárnap a palócokért, a palócságért szentmisét mondjanak, gyertyákat gyújtsanak! Az önkormányzatok, vállalkozók, közösségek, egyének ötleteikkel hozzánk ezekben a napokban ekképpen csatlakozzanak!

A Palóc Világtalálkozó 3., utolsó napján, vasárnap a palócok részt vesznek a **XIV. Szent Korona Ünnepen** Ipolybalogon, amely a község főterén 10 órakor kezdődik. A körmenet a **Magyar Szent Korona** másolatával ezután a Kápolna-dombra indul, ahol az ünnepi szentmise főcelebránsa **Kozma Imre** atya, a Magyar Máltai Szeretet Szolgálat alapítója lesz. Az ünnepi beszédet **Koncsol László** József Attila-díjas irodalomkritikus, műfordító, szerkesztő, hely- és művelődéstörténész tartja. Délután és este éjszakába nyúlóan gazdag népművészeti, templomi és egyéb kulturális műsor várja a palóc és nemcsak a palóc magyarokat!

„Együtt erő vagyunk, szerteszét gyöngeség!” *(Wass Albert)*

Jó Palócok

A Palóc Társaság hírmondója * Megjelenik minden negyedévben

Felelős szerkesztő: Z. Urbán Aladár

**** 991 11 Ipolybalog, Kör u. 194,. Szlovákia (047 488 53 13***

ÿ www.paloctarsasag.real-net.sk : z.urban@paloctarsasag.real-net.sk